

Η ελευθερία του ανθρώπου από την φιλαυτία και η ανιδιοτελής αγάπη

[Ορθοδοξία](#) / [Ηθική](#)

[Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος](#)

Ο Θεός είναι ο πρώτος που κάνει την κίνηση και αγαπάει τον άνθρωπο, άρα είναι και Αυτός που θα του διδάξει την αγάπη [412]. Ας παρατηρήσουμε τί έκανε ο Θεός για τον άνθρωπο, μήπως και μάθουμε πώς είναι η αληθινή αγάπη. Πρώτα δημιούργησε τον άνθρωπο κατ' εικόνα Του, δίνοντάς του το αυτεξούσιο και παρέχοντάς του την δυνατότητα να αρνηθεί ακόμη και την Ίδια Του την ύπαρξη. Έπειτα, μετά την απομάκρυνση του ανθρώπου απ' Αυτόν και την εκούσια υποδούλωσή του στην φθορά και τον θάνατο, υπερέβη την υπερβατικότητά Του ως Θεός και προσέλαβε την ανθρώπινη φύση στην τελειότητά της (εκτός της αμαρτίας). Ως άνθρωπος δε, «εταπείνωσεν εαυτόν γενόμενος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού» [413]. Με την ανάστασή Του, φανέρωσε την νίκη του ανθρώπου επί του θανάτου και με την ανάληψή Του, τον ανύψωσε στους ουρανούς, χαρίζοντάς του την αιώνια ζωή. Με όλα αυτά, βλέπουμε ότι η αληθινή αγάπη είναι αυτή που λυτρώνει τον άνθρωπο από τον θάνατο [414] και ο τρόπος που γίνεται αυτό δεν είναι άλλος παρά ο σταυρός, η κενωτική προσφορά. Επομένως, θα λέγαμε ότι η

ανιδιοτελής αγάπη καλλιεργείται μόνο με την κένωση, διότι μόνο όταν απελευθερωθεί ο άνθρωπος από την φιλαυτία του, θα μπορέσει να καταστεί καθολικός άνθρωπος που θα περιλαμβάνει αγαπητικά εντός του όλο τον κόσμο [415].

Στο επίπεδο της ανιδιοτελούς αγάπης ανήκουν οι άγιοι. Δεν διστάζουν να θυσιάσουν τον εαυτό τους για χάρη του πλησίον, γιατί βιώνουν την σταυρική θυσία του Χριστού. Εφόσον, θυσιάστηκε Κάποιος γι αυτούς χωρίς να ζητήσει αντάλλαγμα, έτσι το κάνουν κι αυτοί. Η κοσμική λογική υπαγορεύει την διεκδίκηση των ατομικών δικαιωμάτων, την ισότητα στις υλικές συναλλαγές, την απόδοση δικαιοσύνης και γενικά την διεκδίκηση αναγνώρισης και ανταπόδοσης των καλών πράξεων. Στην αγιότητα υπερβαίνονται όλα αυτά, ο άγιος δεν ζητάει τίποτα πίσω απ' αυτά που δίνει και μάλιστα, ούτε καν προσδοκεί. Το γεγονός ότι είναι ένα αγαπημένο παιδί, του πληρεί τα πάντα. Ο άγιος δεν ενδιαφέρεται για τίποτα στον κόσμο, παρά να είναι μαζί με τον Θεό. Ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής αναφέρει χαρακτηριστικά: «ο τις αγαπά, τούτο και αντέχεται πάντως, και πάντων των προς τούτο εμποδιζόντων αυτώ καταφρονεί, ίνα αυτού μη στερηθή» [416]. Όταν κάποιος αγαπάει κάτι, προσκολλάται σε αυτό και καταφρονεί τα πάντα που τον εμποδίζουν να το έχει για να μην το χάσει. Επίσης, ο γέροντας Αιμιλιανός Σιμωνοπετρίτης ερμηνεύει το συγκεκριμένο χωρίο λέγοντας ότι, προκειμένου να προκόψει κανείς στην αγάπη του Θεού, θα πρέπει να περιφρονήσει τα πάντα, να μην έχει τίποτα μέσα του έτσι ώστε να εισέλθει ο Θεός [417]. Και επειδή ο Θεός είναι το παν, η αγάπη του πληρεί όλο το είναι του ανθρώπου. Το μόνο πράγμα που

έχει δηλαδή ο άγιος είναι ο Θεός κι όμως έτσι έχει τα πάντα [418].

Σε αντίθεση με τα πρώτα στάδια πνευματικής ωρίμανσης, οι άγιοι δεν αγαπούν τον Θεό επειδή είναι Αγαθός. Και πραγματικά δεν μπορούμε να ξέρουμε γιατί Τον αγαπούν, όπως δεν ξέρουμε και γιατί μας αγαπά ο Θεός. Η αγάπη του Θεού δεν στρέφεται προς κάποια αξία στον άνθρωπο, αλλά προς το πρόσωπο, ακόμη και του πιο αμαρτωλού κι αναξιού. Ο Θεός αγαπά διότι αγαπά, και την αγάπη αυτήν δεν την αξίζουμε [419]. Συνεπώς, οι άγιοι βιώνουν την άρρητη φιλανθρωπία του Θεού και με πλήρη συντριβή και αλλοίωση του είναι τους, αγαπούν κι αυτοί τον Θεό έτσι, χωρίς λόγο. Αυτή είναι η πραγματική αγάπη, η άνευ λόγου και σκοπού. Γιατί ο Θεός έστειλε τον υιό Του και θυσιάστηκε για μας; «Ίνα ζήσωμεν δι' αυτού». Η πρωτοβουλία αυτής της αγάπης ανήκει στον Θεό: «εν τούτω εστίν η αγάπη, ουχ ότι ημείς ηγαπήσαμεν τον Θεόν, αλλ' ότι αυτός ηγάπησεν ημάς» [420].

Κατά την διδασκαλία των πατέρων, «ουδείς δύναται να γνωρίζη αφ' εαυτού τι είναι η αγάπη του Θεού, εάν δεν διδάξη αυτόν το Άγιον Πνεύμα» [421]. Γι αυτό η άσκητική των αγίων δεν στοχεύει ούτε στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους ούτε στην ελευθερία από τη φύση ούτε στην επίτευξη της ηθικής αυτονομίας, αλλά στην επίσκεψη της χάριτος του Αγίου Πνεύματος. Το μόνο που θέλουν οι άγιοι είναι η αγάπη του Θεού, και μάλιστα αισθάνονται ότι το μόνο προτέρημα που έχουν είναι αυτό, ότι τους αγαπάει ο ουράνιος Πατέρας τους.

Με την ενσάρκωση του Χριστού, δεν «ισχύει» πλέον η ετερονομία της Π. Διαθήκης. Ο μόνος «νόμος» πλέον είναι η αγάπη, η οποία συνοψίζει τον νόμο και τους προφήτες της Π. Διαθήκης. Ως εκ τούτου, ακόμη και αναζήτηση της ηθικής αυτονομίας αποβαίνει αδιάφορη μπροστά στην αλήθεια της αγάπης. Ο Απόστολος Παύλος αναφέρει στην Α' Κορινθ. Επιστολή: «Εάν ταίς γλώσσαις των ανθρώπων

λαλώ και των αγγέλων, αγάπην δε μη έχω, γέγονα χαλκός ηχών η κύμβαλον αλαλάζον. και εάν έχω προφητείαν και ειδώ τα μυστήρια πάντα και πάσαν την γνώσιν, και εάν έχω πάσαν την πίστιν, ώστε όρη μεθιστάνειν, αγάπην δε μη έχω, ουδέν ειμι. και εάν ψωμίσω πάντα τα υπάρχοντά μου, και εάν παραδώ το σώμά μου ίνα καυθήσωμαι, αγάπην δε μη έχω, ουδέν ωφελούμαι. Η αγάπη μακροθυμεί, χρηστεύεται, η αγάπη ου ζηλοί, η αγάπη ου περπερεύεται, ου φυσιούται, ουκ ασχημονεί, ου ζητεί τα εαυτής, ου παροξύνεται, ου λογίζεται το κακόν, ου χαίρει επί τη αδικία, συγχαίρει δε τη αληθεία· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει. Η αγάπη ουδέποτε εκπίπτει» [422]. Έτσι κι εμείς μπορούμε να πούμε: «κι αν ακόμη έχω ηθική αυτονομία, αλλά δεν έχω αγάπη, είμαι ένα τίποτα».

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

412. Αρχιμ. Σωφρονίου, Ό.π., σ. 457.

413. Φιλ. 2, 6-8.

414. Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, Άνθρωπος και Θεάνθρωπος, Ό.π., σ. 17.

415. Γεωργίου Μαντζαρίδη, Ό.π., σ. 237.

416. Μαξίμου Ομολογητού, Κεφάλαια περί αγάπης 7, PG 90, 985C.

417. Αρχιμ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, Περί αγάπης, ερμηνεία στον άγιο Μάξιμο, Ό.π., σσ. 74-75.

418. Βλ. Β' Κορινθ. 6, 10: «μηδέν ἔχοντες καί τα πάντα κατέχοντες».

419. Βλ. Κώστα Δεληκωσταντή, Το ήθος της ελευθερίας, σ. 65.

420. Α' Ιωάν. 4, 10.

421. Αρχιμ. Σωφρονίου, Ό.π., σ. 459.

422. Α' Κορινθ. 13, 1-8.

<http://bit.ly/2R3fUbo>